תלמוד בבלי · ראשונים · חידושי רמב״ן · סדר נשים

חידושי רמב"ן על נזיר

רבנו משה ב"ר נחמן [הרמב"ן]

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

חידושי רמב"ן על נזיר

רבנו משה ב"ר נחמן [הרמב"ן]

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/חידושי-רמבן-על-נזיר/
הקובץ נוצר ב־20 בנובמבר 2026 מגרסה v39-202611200317 של הספרייה.

תוכן העניינים

דף מב: 4
דף מג: 5

דף מב:

[מתורת האדם] לה יטמא, אינו מיטמא לאחרים עמו, שלא יאמר הואיל ונטמאתי על אבא אלקט עצמות פלוני (תו"כ אמור י"ג), וגרסינן בנזירות: **כהן שהיה עומד בבית הקברות והושיטו לו מתו ומת אחר ונגע. יכול יהא חייב תלמוד לומר להחלו. מי שאינו מחולל יצא זה שמחולל ועומד**. והוינן בה ממתניתין דתנן היה מטמא למתים כל היום כולו אינו חייב אלא אחת. אמרו לו אל תטמא אל תטמא והוא מטמא חייב על כל אחת ואחת. ואמאי והא מטמא וקאי. ואמר רב הונא נזיר שהיה עומד בבה"ק. והושיטו לו מתו ומת אחר ונגע בו חייב. ולא אמרינן הא מוטמא וקאי הוא ומפרקינן לה דכי אמרינן הושיטו לו מתו ומת אחר ונגע פטור. בחבורי אדם במת אבל פירש ממתו ונגע במת אחר חייב. וטעמא דמלתא משום דמוסיף טומאה על עצמו. שאדם כשהוא תפוס במת הנוגע בו כנוגע במת עצמו. ונעשה אב הטומאה וכשפירש מן המת הוא עצמו אב הטומאה והנוגע בו ראשון לטומאה. נמצא הנוגע במת לאחר שפירש ממתו מוסיף טומאה על עצמו לפיכך הוא חייב. אבל התפוס במתו ונגע במת אחר כיון שאינו מוסיף טומאה על טומאתו פטור. דכתיב להחלו יצא זה שמחולל ועומד.

ולא תימא פטור דקאמרינן אבל אסור הוא אלא מותר לכתחלה. דתניא באבל [פרק ד'] היה עומד וקובר את מתו. עד שהוא בתוך הקבר מקבל מאחרים וקובר. פירש ה"ז לא יטמא. נטמא בו ביום. ר' טרפון מחייב ור"ע פוטר. נטמא לאחר אותו היום הכל מודים שהוא חייב. מפני שהוא סותר יום אחד. פי' לר"ע לעולם לא קרינא ביה להחלו. אא"כ מוסיף ימי טומאה על עצמו. א"נ ס"ל טומאה בחיבורין לאו דאוריי' והלכת' כר"ט. דקי"ל סתם במתני' ומחלוקת בבריי' הלכה כסתם. ותנן אמרו לו אל תטמא אל תטמא והוא מטמא חייב על כל אחת ואחת. ואע"ג דמיטמא וקאי ועוד דרב הונא דהוא אמורא קאי כותיה. ועוד דסוגיין פרק ידיעות הטומאה (שבועות י"ז א') בענין נזיר בקבר כר"ט אתיא הילכך הלכה כר"ט. ובודאי דלענין איסור אפי' ר"ע מודה כדקתני רישא פירש ה"ז לא יטמא. ולא פליג ר"ע. ותנו עלה התם באבל [פ"ד] כהן שנטמא לקרובים אל יטמא לאחרים אפי' בו ביום. במה דברים אמורים בזמן שיש שם כדי מטה וקובריה. אבל אין שם כדי מטה וקובריה ה"ז יטמא. נטמא ובא כדי מטה וקובריה. ה"ז פורש למקום טהרה. היו שם שני דרכים אחת קרובה וטמאה. ואחת רחוקה וטהורה. אם היה העם הולכין ברחוקה הולך לו עמהם. ואם לא ילך בקרובה מפני כבוד העם שמעינן מינה דלא פליג ר"ע ברישא דאל יטמא לאחרים אפי' בו ביום דמיפטר הוא דפטר ממלקות. אבל איסורא דרבנן איכא משום דכל שלא בחבורין מוסיף טומאה היא. ועוד מצאתי

במסכת נזיר בפרק ג' [ירושלמי] שהברייתא הזו שניה שם בחילוף יצא ונכנס ר"ט פוטר ור"ע מחייב. א"ל ר"ט וכי מה הוסיף זה חילול על חילולו. א"ל ר"ע בשעה שהיה שם טמא טומאתו שבעה. פירש טמא טומאת ערב. יצא ונכנס טמא טומאת שבעה. א"ל ר"ט עקיבא כל הפורש ממך כפורש מן החיים. והרי לפי זה הלשון כל שכן שהדבר פשוט שהלכה כדברי המחייב. ושמעינן מהני שאין כהנים נכנסין לכה"ק לקבור מת מצוה שלהם. שאפי' היה תפוס בהן בכניסה ובחבורין מותר להטמא לאחרים. כשהוא פורש מהן לאחר קבורה נמצא מטמא לאחרים ואסור. לפיכך משפחות של כהונה עושין שכונת קבורה שלהם בסוף בה"ק. וכל שמת לו מת קובר בסוף השכונה. כדי שלא יכנס לבה"ק ולא יטמא בקברות אחרים. וכן כתב הרמב"ם ז"ל. אבל ר"ת ז"ל היה אומר שהלכה כר"ע בנטמא בו ביום שהוא פטור. ומתיר כניסת כהנים בבית הקברות. שאפילו היה ר"ע אוסר טומאתן בו ביום הוא מדבריה'. וגדול כבוד מתו שדוחה ל"ת של דבריהם ומייתי לה ממה ששנינו בפרק דם הנדה (דנ"ז ע"א). בכותיים נאמנים לומר קברנו שם את הנפלים או לא קברנו והוינן בהו והא לית להו לפני עור לא תתן מכשול. אמר ר' יוחנן בכהן שלהם עומד שם ודילמא כהן טמא הוא. דנקיט תרומה בידיה. ודילמא תרומה טמאה היא. דקא אכיל מינה. אלמא שרי לכהן טמא לעמוד במקום הקבר. ואני תמה על זה הראיה. מה לנו ללמוד הלכה מן הכותי הזה. אם הם סבורים כר"ע אנו נפסוק הלכה כמותן. ושמא כך היו דורשין להחלו בכל כהן טמא. ואפילו נטמא למחר. ולית להו מדרש לה יטמא. אינו מיטמא לאחרים עמה. ומשום הכי מקשינן ודילמא כהן טמא הוא. ותוספות טומאה לית להו לדידהו. אבל הסוגיות שהזכרנו. כולן כדברי ר"ט והלכה כמותו:

דף מג:

ותניא לה יטמא אינו מטמא על אברים. שאין אדם מטמא על אבר מן החי מאביו אבל מטמא על עצם כשעורה מאביו. כך כתוב בהלכות רבינו ז"ל, ולאו מיחוורא שמעתי' דגרסינן בנזירות (דמ"ג ע"ב) אמר רב חסדא אמר רב נקטע ראשו של אביו אינו מטמא מאי טעמא דאמר קרא לאביו בזמן שהוא שלם ולא בזמן שהוא חסר. פירוש ואעפ"י שמצא ראשו. דכיון שאינו כבריתו אינו מטמא לו. וכש"כ חסר ממש אמר לי' רב המנונא אלא מעתה הא אזיל בפקתא דערבות ופסקוה גנבי לרישא דאבוה הכי נמי דלא ליטמי לי'. א"ל מת מצוה קא אמרת. השתא י"ל באחריני מחייב באבוה לא כש"כ כר ומקשינן עליה דרב מהא מתניתא לה יטמא לה הוא מטמא. ואינו מטמא על אברי'. לפי שאין

אדם מטמא על אבר מן החי של אביו. אבל מטמא על עצם כשעורה מן המת של אביו קשיא לרב. ומסקנא רב דאמר כי האי תנא דתניא מעשה שמת אביו ש"ר צדוק בגונזק ובאו והודיעוהו לאחר שלש שנים ובא ושאל את ר' יהושע בן אלישע וארבעה זקנים ואמרו לאביו בזמן שהוא שלם ולא בזמן שהוא חסר. וקיימא לן מעשה רב ועוד דרבים נינהו ולא דחילן ברייתא דרבים מפני מתניתא דיחיד. דלא מפרש בה מאן קתני לה. דלמא ר' יהודה היא דפליג התם בחוזר. ועוד כיון דלא אשכחן אמורא דפליג עלי' דרב חסדא אמר רב קי"ל הלבה כבתראי.

ואע"ג דתני רב כהנא בר' אליעזר בן יעקב. לה יטמא לה מטמא ואינו מטמא לאברי'. פרט לכזית מן המת וכזית של מצא תרווד רקב. אבל מטמא הוא לשדרה ולגלגולת ולרוב בנינו ולרוב מנינו. וקי"ל משנת ראב"י קב ונקי ואפי' יחיד במקום רבים. כדמוכח ביבמות בפרק הבע"י (ד"ס ע"א) אפ"ה לא דחינן מימרא מפורשת דרב חסדא אמר רב מכללא דמשנת ראב"י קב ונקי. דהא רב גופיה אית לי' משנת ראב"י קב ונקי. כדמוכח התם במסכת יבמות (שם) והכא לא סבר לי' כוותי' אלמא לא מסתבר טעמי' אי נמי הך מתניתא דראב"י רב כהנא הוא דתני לה. ולא מתניא בסתמא בגמ' ורב לא תני לה דכל מתניתא דלא מתניא בי' רבי חייא ור' הושעיא לא מותבינן מיני' בבי מדרשא. הילכך לא עדיפי למידחי' מעשה דרבים. ומימרא דרב חסדא ורב. דקי"ל בכל מקום הלכה כאמוראי. וכש"כ דאיסורא דאורייתא הוא וספק איסורא לחומרא. וכן דעת הרמב"ם ז"ל, וכן הלכה.

אלא מיהו מסתברא דנחתכה ידו של אביו מחיים בנו מטמא לו. שלא אמרו לו אלא כשחסר לאחר מיתה. או שחסר בשעת מיתה כגון נחתך ראשו דאינו עכשיו כמו שהיה בחיים ולא קרינא בי' לאביו. אבל נחתכה ידו או רגלו בחיים ולאחר זמן מת אביו. כיון שהוא לאחר מיתה בשלימות שהר בו מחיי' לאחר מיתה קרינא בי' לאביו. והדבר צריך הכרע. ולענין מת מצוה אפילו נחתך ראשו אפי' חסר כל שמצא ראשו ורובו מטמא לו. והוא הדין בשדרה וגלגולת.ורוב בנינו ורוב מנינו של מת דגוף חסר חשיבי לענין טומאה אבל אברים לא כדכתבינן לעיל.

בעמיו - בזמן שהן עושין כמעשי עמיו. ולא בזמן שפירשו מדרכי צבור.

באבל תניא [פרק ד'] עד מתי מטמא להן. ר"מ אומר כל אותו היום. ר' שמעון אומר שלשה ימים. ר' יהודה אומר משום רבי טרפון עד שיסתם הגולל מעשה שמת ר' שמעון בן יהוצדק בלוד. ובא יוחנן אחיו מן הגליל אחר שנסתם הגולל ובאו ושאלו את ר"ט וחכמים ואמרו אל יטמא אלא יפתחו לו הקבר ויראה. והלכה כר"י שאמר משום ר"ט

ושמעינן מינה טעמא דנסתם הגולל הא כל זמן שלא נסתם הקבר מטמא ונוגע במת שלו בין לצורך בין שלא לצורך כמה שירצה: